

Către:

Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale

Adresă: str. Dem.I.Dobrescu nr.2 - 4 sectorul 1 București, cod poștal 010026

E-mail: dezbateri@mmuncii.gov.ro

Ref: MEMORIU JURIDIC

Împotriva proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu

Subscrisa, Sindicatul „Criminaliștii”, în calitate de organizație sindicală reprezentativă la nivel de sector de activitate „Justiție”, care cuprinde 80% din personalul Institutului Național de Expertize Criminalistice din subordinea Ministerului Justiției, formulăm prezentul memoriu juridic în temeiul dreptului constituțional de a adresa petiții autorităților publice, potrivit art. 51 din Constituția României, prin care vă solicităm **să renunțați la adoptarea proiectului de lege menționat mai sus**, deoarece introduce condiții excesive, disproporționate și discriminatorii pentru personalul de specialitate criminalistică și auxiliar din INEC, afectând drepturile lor și independența sistemului de justiție. Proiectul ignoră contribuțiile îndelungate la sistemul de pensii și compensațiile pentru restricții profesionale, desființând de facto pensiile de serviciu prin alinierea lor aproape totală la sistemul public, fără beneficii suplimentare semnificative.

Propunerile legislative reflectă o evoluție forțată a normelor juridice de la condiții mai flexibile, cum ar fi pensionarea la o vârstă mai mică și o bază de calcul favorabilă (media veniturilor pe ultimele 12 luni), către un cadru mult mai restrictiv. Printre modificările notabile se numără introducerea unui nou jalon privind vechimea totală în muncă necesară pentru a beneficia de pensie de serviciu, impunerea vârstei standard de pensionare din sistemul public și plafonarea cuantumului net al pensiei de serviciu la 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate. Aceste ajustări, deși prezentate sub egida echității și sustenabilității, ridică semne de întrebare serioase cu privire la caracterul lor constituțional și la respectarea drepturilor dobândite ale unei categorii profesionale esențiale pentru actul de justiție.

Propunerile legislative în discuție, deși pot părea legitime la o primă vedere, sunt, în esență, **neconstituționale, discriminatorii și profund inechitabile**.

Așa cum Curtea Constituțională a României a statuat în nenumărate rânduri, pensiile de serviciu (sau ocupaționale) pentru personalul de specialitate criminalistică și personalul

auxiliar de specialitate criminalistică **NU reprezintă privilegii**, ci **garanții constituționale** compensate pentru:

1. Asigurarea independenței și integrității sistemului de justiție

Pensia de serviciu a salariaților din cadrul familiei ocupaționale „Justiție” este fundamentată pe specificul regimului juridic al funcției, caracterizat prin severitatea statutului, incompatibilitățile extinse, interdicțiile și riscurile inerente exercitării acesteia. Din această perspectivă, ea constituie o **garanție constituțională**, având rolul de a preveni influențele externe, evitând astfel corupția sau presiunile politice.

2. Supunerea la un regim strict de incompatibilități și interdicții profesionale

Activitatea personalului din cadrul INEC presupune aplicarea unor standarde profesionale ridicate, imparțialitate și supunere la un regim sever de restricții profesionale, similare cu cele ale magistraților, ceea ce justifică acordarea unor garanții compensatorii, între care pensia de serviciu este esențială. Curtea Constituțională a reținut constant (Deciziile nr. 873/2010, nr. 20/2000, nr. 375/2005 etc.) că pensiile de serviciu reprezintă **compensații pentru restricțiile și riscurile profesiei**.

2. Condițiile de muncă dificile și riscurile profesionale

Munca în domeniul criminalistic implică expunerea la probe periculoase (substanțe toxice, materiale contaminate), la radiații, la materiale cu puternic impact asupra sănătății psihice, precum și riscul exercitării de presiuni externe sau amenințări, ceea ce determină necesitatea acordarea de protecție socială suplimentară.

Mai mult, expertiza criminalistică implică un grad sporit de **răspundere profesională**, întrucât concluziile expertului sunt mijloace fundamentale de probă pentru procesele penale sau civile. Personalul INEC este supus permanent presiunii respectării termenelor procedurale, indiferent de volumul de muncă, în condițiile în care deciziile profesionale au consecințe directe asupra actului de justiție. Greșelile sau neglijența atrag consecințe grave, inclusiv răspundere penală, administrativă sau disciplinară, ceea ce conferă profesiei un grad ridicat de stres și responsabilitate.

Aceste condiții implică un **grad ridicat de uzură fizică și psihică**, similar cu cel al magistraților sau procurorilor.

3. Atragerea și retenția specialiștilor înalt calificați

Domaniul expertizei criminalistice necesită pregătire avansată în științe precum chimie, electronică sau inginerie, combinată cu cunoștințe juridice. Lipsa unei garanții privind pensia de serviciu ar determina migrarea experților spre mediul privat sau către alte profesii, ceea ce ar afecta grav calitatea actului de justiție. De asemenea, recrutarea și menținerea specialiștilor

de înalt nivel în criminalistică este dificilă, iar pensiile de serviciu reprezintă un stimulent esențial pentru a atrage tineri talentați în sistem. Modificările legislative riscă să ducă la un exod al specialiștilor și la scăderea motivației și a calității expertizelor. Prin urmare, pensia de serviciu constituie **un instrument de fidelizare și motivare** a specialiștilor.

4. Fundament constituțional solid

Constituția României garantează independența justiției și impune statului obligația de a asigura condiții adecvate pentru desfășurarea activității judiciare. Prin Deciziile cu nr.873 din 25 iunie 2010 și cu nr. 262 din 2016, Curtea Constituțională a analizat conținutul principiului constituțional al independenței justiției și a reținut că *atât independența justiției - componenta instituțională, cât și conceptul independenței judecătorilor nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime*. Experții criminaliști, parte integrantă a sistemului judiciar, contribuie nemijlocit la realizarea actului de justiție prin furnizarea de probe științifice indispensabile aflării adevărului. Din acest motiv, personalul auxiliar și de specialitate, inclusiv experții criminaliști, beneficiază de pensii de serviciu, fiind parte integrantă a familiei ocupaționale Justiție.

CCR a declarat neconstituționale tentativele de abrogare, precum în decizia nr. 153/2020, motivând că pensiile de serviciu sunt protejate de art. 124 și 132 din Constituție, care garantează independența justiției. Pensiile de serviciu ale personalului INEC nu se circumscriu categoriei de pensii speciale în accepțiunea uzuală, ci constituie pensii ocupaționale, fundamentate în principal pe contribuția efectivă și îndelungată la sistemul public de pensii, la care se adaugă o componentă compensatorie, justificată de natura specifică a profesiei.

Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu ignoră rațiunile juridice, constituționale și sociale care fundamentează instituirea pensiei de serviciu pentru personalul din cadrul INEC, omițând să ia în considerare atât contribuția îndelungată la sistemul public de pensii, cât și necesitatea compensării interdicțiilor și responsabilităților specifice acestei profesii. Proiectul de lege impune condiții de vechime mai stricte decât sistemul public și diluează până la dispariție compensațiile, ceea ce conduce pensiile de serviciu în iluzoriu.

Din analiza proiectului de lege, se desprind **abateri majore de la principiile și de la exigențele constituționale:**

1. Încălcarea principiului securității juridice și a drepturilor dobândite

Analizând propunerea legislativă privind pensiile de serviciu, se observă o distincție arbitrară între personalul care se pensionează înainte de 1 octombrie 2025 și cel care se pensionează după această dată. Acest mecanism de tranziție, deși aparent justificat, încalcă în profunzime principiul securității juridice și al protejării drepturilor legal dobândite. Angajații INEC au intrat în sistem având un anumit set de așteptări legitime bazate pe legislația existentă, care garanta o pensie de serviciu proporțională cu eforturile și sacrificiile profesionale. Modificarea unilaterală a acestui "contract social" înspre finalul carierei, prin impunerea bruscă a unor condiții mai restrictive, le afectează substanța unui drept pentru care au contribuit și au renunțat la alte oportunități. Jurisprudența CCR a statuat în mod repetat că abrogarea sau modificarea unor drepturi dobândite, chiar și cu efecte "pro futuro" poate crea o insecuritate juridică vădită. Mai mult, prin impunerea bruscă a noilor condiții pentru un grup de profesioniști care sunt deja la mijlocul sau spre finalul carierei, se creează o clasă de pensionari discriminată. Diferența de tratament între cei care au avut șansa de a se pensiona cu o zi înainte de 1 octombrie 2025 și cei care se pensionează ulterior este o dovadă a lipsei de echitate și a caracterului abuziv al normei.

2. Lipsa unor mecanisme de compensare pentru responsabilități, incompatibilități și interdicții

Unul dintre argumentele juridice fundamentale în favoarea pensiei de serviciu pentru experții criminaliști este că aceasta nu constituie un "privilegiu," ci o formă de compensare pentru un set unic de restricții, riscuri și interdicții impuse de statutul profesional. Această relație de interdependență este crucială pentru a înțelege de ce o simplă aliniere la sistemul public de pensii ar fi nu doar discriminatorie, ci și un afront adus profesiei.

Legătura cauzală este clară: statul, pentru a garanta integritatea și independența expertizei criminalistice (cauza), impune un statut profesional restrictiv. În schimbul acestor restricții și al expunerii la riscuri, statul oferă o pensie de serviciu (efectul) ca o formă de compensație și de garantare a unui standard de viață decent la finalul carierei. Modificarea unilaterală și drastică a acestui beneficiu, având în vedere restricțiile care îl justifică, echivalează cu o încălcare a acestui contract social și profesional. Jurisprudența CCR a recunoscut deja acest principiu, afirmând că pensia de serviciu este o consecință a statutului special, bazat pe independența justiției.

În aceste condiții, absența unor beneficii proporționale la pensionare încalcă principiul **compensației pentru restricțiile profesionale**, recunoscut de Curtea Constituțională

3. Caracterul discriminatoriu și inequitabil al propunerii

Propunerea legislativă impune ca personalul INEC să aibă o vechime totală în muncă de cel puțin 35 de ani, dintre care cel puțin 25 de ani realizați în specialitate, și să se pensioneze la împlinirea vârstei standard de pensionare, conform eșalonării din sistemul public.

În timp ce sistemul public oferă posibilitatea pensionării anticipate, cu cel mult 5 ani înainte de împlinirea vârstei standard, în anumite condiții (cum ar fi depășirea stagiului complet de cotizare cu până la 5 ani), propunerea pentru experții INEC elimină această opțiune. Prin impunerea strictă a vârstei standard de pensionare, noua reglementare refuză această flexibilitate vitală pentru o profesie cu un grad înalt de uzură fizică și psihică. Această inequităte este mascată de "alinieră" aparentă a vârstei de pensionare.

Pentru a ilustra aceste discrepanțe, se prezintă următorul tabel comparativ:

Aspect	Vechea reglementare (Legea 567/2004)	Actuala reglementare (Legea 283/2023)	Propunerea de lege 2025
Vechime minimă în specialitate	25 ani (sau 20-25 ani cu reducere 1%/an lipsă)	25 ani (sau 20-25 ani cu reducere 1%/an lipsă)	25 ani strict în funcție + 35 ani vechime totală (sau 20-25 ani cu reducere 2%/an lipsă)
Vârstă de pensionare	60 ani	Vârstă standard din sistemul public (eșalonată)	Vârstă standard din sistemul public + condiții cumulative
Cuantum pensie	80% din media ultimelor 12 luni brute (inclusiv sporuri) + 1% pentru fiecare an peste 25; fără plafon net strict	80% din media ultimelor 48 luni brute (inclusiv sporuri permanente); plafon net 100% din ultimul venit net	55% din media ultimelor 60 luni brute (inclusiv sporuri permanente); plafon net 70% din ultimul venit net
Pentru cei cu altă ocupație la pensionare	80% din media comparabilă cu personalul activ	80% din media ultimelor 48 luni comparabilă cu personalul activ; plafon net 100%	55% din media ultimelor 60 luni comparabilă cu personalul activ; plafon net 70%
Diferențe față de sistemul public	Compensații clare pentru restricții (vârstă redusă, quantum ridicat)	Compensații parțiale (quantum ridicat, dar vârstă aliniată)	Compensații minime: condiții mai stricte decât pensia publică (35 ani total + 25 strict), quantum redus, plafon inferior → desființare de facto
Beneficii depășire condiție vechime	1% din baza de calcul, fără a o putea depăși.	-	-

Această diferență de tratament constituie **discriminare contrară art. 16 Constituție** și jurisprudenței Curții Constituționale privind egalitatea de tratament în acordarea pensiilor de serviciu.

În **sistemul public**, condiția minimă pentru a beneficia de pensie este de **15 ani vechime**, stagiul complet fiind de **35 de ani vechime totală** și o **vârstă standard de pensionare** (65 ani), cu **posibilități de reducere**. În schimb, experții criminaliști sunt obligați să îndeplinească **cumulativ**: 35 de ani vechime totală, minimum 25 de ani strict în funcția de specialitate (art. 68⁵ modificat) și atingerea vârstei standard de pensionare din sistemul public.

Această cerință, coroborată cu omisiunea unor beneficii esențiale, cum ar fi posibilitatea de pensionare anticipată și reducerea vârstei pentru creșterea copiilor, depășește standardul aplicat în regimul public și plasează experții criminaliști într-o poziție discriminatorie față de alte categorii de angajați.

În contextul în care experții criminaliști nu beneficiază de pensionare anticipată, există riscul real ca aceștia să **nu apuce efectiv să se bucure de pensia de serviciu** după o carieră de peste 35 de ani, ceea ce contravine principiului de protecție socială a muncii (art. 41 alin. 2 Constituție). Luând în considerare speranța de viață în România, care este una dintre cele mai scăzute din Uniunea Europeană (aproximativ 76 de ani) , impunerea vârstei de pensionare standard pentru o profesie cu un grad ridicat de risc și solicitare neuropsihică, reduce la minimum perioada de timp în care aceștia pot beneficia de pensie.

4. Una dintre cele mai periculoase prevederi ale propunerii legislative este **plafonarea cuantumului net al pensiei de serviciu la 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate**. Această măsură, deși poate fi interpretată ca o modalitate de a preveni "pensii-monstru," ascunde o inechitate profundă și contravine principiului social al echității.

Plafonul de 70% din ultimul salariu net conduce la pensii foarte apropiate sau chiar mai mici față de contribuția adusă de-a lungul carierei la sistemul de pensii, ridicând preocupări privind echitatea, având în vedere speranța medie de viață în România de aproximativ 76 de ani. Plafonul de 70% din venitul net este un plafon absolut care face ca pensia de serviciu, coroborată cu condiția de vechime și speranța de viață în România să devină, de fapt, inferioară contribuției aduse. Mai mult, având în vedere că o pensie de serviciu se bazează pe o perioadă de calcul extinsă (ultimele 60 de luni), fără a se lua în considerare tendințele inflaționiste, se creează un mecanism de calcul, predispus la erori și la subevaluarea drepturilor.

Luând în considerare argumentele de mai sus, propunerea de lege analizată nu reprezintă o veritabilă reformă, ci presupune o desființare *de facto* a pensiilor de serviciu, prin alinierea forțată la sistemul public, golind de conținut rolul compensator. Media veniturilor pe 60 luni și considerarea procentului de 70% din venitul net, deși contribuțiile vărsate la bugetul de stat sunt raportate la salariul brut, diluează valoarea, transformând garanția în iluzie. **Aceste pensii nu sunt „speciale” în sens peiorativ, ci compensatorii și statutare, recunoscute ca parte din garanțiile de independență.**

Propuneri pentru menținerea caracterului constituțional și echitabil al pensiilor de serviciu

Pentru ca reforma în materia pensiilor de serviciu ale personalului din justiție să respecte exigențele Constituției, jurisprudența Curții Constituționale și principiile de echitate socială, propunem următoarele amendamente:

1. Eliminarea sintagmei „la împlinirea vârstei standard de pensionare”

Se propune permiterea pensionării anterior acestei vârste, în baza îndeplinirii cumulative a condițiilor de vechime atât în muncă, cât și în funcție. În acest fel, se asigură și respectarea principiului contributivității, prin păstrarea stagiului complet de cotizare.

În forma proiectului de lege propus, aceste condiții sunt mai restrictive decât în sistemul public de pensii și nu constituie o compensare justă pentru interdicțiile, incompatibilitățile și riscurile specifice funcției.

2. Menținerea cuantumului din actuala reglementare de 80% din media veniturilor brute în ultimele 60 de luni de activitate

Baza de calcul rămâne media salariilor de bază brute lunare, inclusiv sporurile cu caracter permanent, realizate în ultimele 60 de luni de activitate. Pentru a evita excesele, se păstrează plafonarea existentă: pensia netă nu poate depăși venitul net din ultima lună de activitate.

Se propune introducerea unei clarificări juridice: *„Vechimea totală însumează vechimea în specialitate cu perioadele de cotizare în sistemul public de pensii și perioadele asimilate.”*

Se propune introducerea unei măsuri de echitate socială: reducerea vârstei de pensionare pentru femeile care au născut și crescut copii, după modelul deja consacrat în legislația generală: *„Femeile care au născut și au crescut copii până la vârsta de 16 ani beneficiază, în condițiile legii, de reducerea vârstei standard de pensionare cu câte 6 luni pentru fiecare copil, respectiv maximum 3 ani și 6 luni pentru 7 și mai mulți copii.”*

3. Corectarea penalizării excesive pentru vechimea în specialitate între 20- 25 de ani

În prezent, diminuarea cu 2% pentru fiecare an lipsă între 20-25 ani reprezintă o sancțiune disproporționată. Propunem reducerea acesteia la 1% pe an, ca în actuala reglementare, asigurând un echilibru între necesitatea stimulării unei vechimi îndelungate în funcție și respectarea principiului proporționalității.

Amendamentele propuse sunt fundamentate pe principii constituționale (nediscriminare, proporționalitate, securitatea juridică), pe jurisprudența CCR și CEDO, precum și pe necesitatea alinierii la normele în vigoare și la obiectivele PNRR. Acestea protejează drepturile personalului de specialitate criminalistică și auxiliar, care contribuie esențial la funcționarea sistemului judiciar, asigurând în același timp sustenabilitatea sistemului de pensii prin mecanisme proporționale de reducere a cuantumului în funcție de vechime sau anticipare. Solicităm respectuos susținerea acestor amendamente în cadrul dezbaterilor parlamentare.

V. Concluzii și solicitări

Proiectul de ordonanță de urgență în forma actuală **elimină compensațiile reale și impune condiții mai restrictive decât sistemul public de pensii**. Propunerile din prezentul memoriu readuc echilibrul, asigurând o protecție socială reală și respectarea principiilor constituționale de nediscriminare, proporționalitate și securitate juridică.

În lumina celor expuse, **solicităm:**

1. Retragerea proiectului de ordonanță de urgență în forma actuală, având în vedere impactul său asupra independenței justiției și securității financiare a personalului din sistemul judiciar;
2. Respectarea strictă a normelor constituționale și a jurisprudenței Curții Constituționale, astfel încât orice modificare legislativă să fie compatibilă cu principiile statului de drept și ale independenței justiției;
3. Organizarea unei consultări reale și transparente cu reprezentanții tuturor categoriilor socio-profesionale afectate de proiect, pentru a asigura o reformă echitabilă și fundamentată;
4. Implementarea amendamentelor propuse în cadrul acestui memoriu, care asigură menținerea echității compensatorii, protecția drepturilor și statutului profesional al personalului din justiție, precum și respectarea principiilor de proporționalitate, egalitate și securitate financiară.

Comitetul de conducere al Sindicatului „Criminaliști”

22.08.2025

